

sista veckorna i jämn dvala, ur hvilken han väl jämförelsevis lätt återväcktes; men om då äfven erinran återkom, är osäkert. Synbarligen var han trött in i döden.

Ögat förblef slutet, snillet skulle icke mera blicka der fram.

Han har nu kämpat ut!

På vår ringa häfds blad skall hans namn troget bevaras. Och sent skall också hans minne dö ut i tusendetal landsmäns hjertan.

236 HANS MAJESTÄT KEJSAR ALEXANDER II ÄR DÖD.

Morgonbladet n:o 60, 14.III 1881

10

Pennan vägrar sin tjenst. Besinningen återvänder icke. I det upprörda hjertat hotar förbittringens känsla att qväfva smärtans.

I Ryssland tveka åtminstone icke massorna, de tiotalen millionerna, på hvad de med Kejsar Alexander I förlorat.

Hvad Finland i sin ädelsinnade, rättvise, milde *Storfurste Alexander II* förlorat, derpå tvekar i detta land ingen! Ingen!

20

Hans regeringstid skall för Finlands folk till de aflägsnaste generationer framstå såsom en dag af ljus och lycka.

Vid ett lyckligare tillfälle hafva vi uttalat vår öfvertygelse, att häfden skall ställa Alexander II:s namn i raden af jordens ädlaste regenters. Europa erkänner i denna stund, att icke var det *Hans* vilja och gerning, som mot honom uppkallade brottet, samt att *Han*, om någon människa på jorden gjort sig förtjent af ett lyckligare lif, en lugnare död.

Det är i en stund såsom denna man djupt nedtryckes af medvetandet att tillhöra ett ringa, maktlöst, beroende folk. Vi hafva intet kunnat göra, för att skydda vår *Monarks* dagar, för att skydda oss sjelfva. Ur bandithoparnas hand måste vi mottaga vårt öde!

30

237 RESERVATION MOT UTGIVNING AV K. IGNATIUS VERK 16.III 1881

Suomi. Kirjoituksia isän-maallisista aiheista. Osa 14

Mot Utskottets bedömande af D:r Ignatii arbete anhåller jag få reservera mig, utan att min reservation ens afser att verka till någon ändring i pluralitetens beslut.

40

Skulle arbetet utkommit på Svenska språket och derefter i Finsk öfversättning, då skulle detsamma visst icke kunna räknas till den Finska originallitteraturen. Men så har veterligen icke skett.

D:r I. har utgifvit arbetet på Finska och det hör derföre obestridligt till Finska originallitteraturen. Eljest skulle originalet icke tillhöra någon litteratur i världen.

På hvilket språk första manuskriptet är skrivet – det angår icke Utskottet, då manuskriptet icke blifvit till detsamma inlemnadt. Om Förf. af artighet mot öfversättaren i företalet nämnt dennes namn, så har detta intet att betyda. Hvar och en vet, att D:r I. känner Finskan så väl, att han sjelf förstår öfversättningen; och för min del är jag öfvertygad, att Förf. till dess duglighet bidragit genom sin kritik.

50

Skulle alltså någon belöning här komma i fråga, så tillhör den obestridligen författaren, icke öfversättaren, hvars belöning är det

arvode, han må hafva uppburit af författaren. Han har endast varit en arbetare i förf:s tienst.

Denna reservation anmälde jag muntligen för Hr Lektor Godenhjelm och beder ödmjukast få vidhålla densamma. I en framtid kunde ett bedömande sådant, som Utskottets, vara oskadligt, torde också icke mera få anledning att förekomma. Men upphöjdt till grundsats kan detsamma, såsom sakerna ännu stå, beröfva finska litteraturen månget godt verk. Ty hvarföre skulle en äldre författare, som behöfver en finsk språkkännarens biträde, bråka med att utgifva sitt opus på finska, om förtjensten häraf och af arbetets utgifvande kommer att tillräknas öfversättarebiträdet, och arbetet öfverhufvud icke att räknas till någon litteratur i verlden. Eller tillhör t. ex. D:r I:ii arbete vårt lands *svenska* litteratur?

J. V. S:n.

238 HVAD FINLAND AF SIN STORFURSTE BEGÄR ...

20 *Morgonbladet n:o 63, 17.III 1881*

Hvad Finland af sin Storfurste begär kan uttalas i ett enda ord, som innefattar allt. Landet begär *Hans mäktiga beskydd*:

Beskydd för sin sjelfständiga politiska ställning, sin grundlag, sitt konstitutionella statskick, sin egna statsstyrelse och sin egna statshushållning;

Beskydd för sin statskyrka, dess läro- och trosfrihet, för landets lagar och af allt annat än dessa obereonde lagskipning, sina öfriga för landets behof afpassade institutioner;

30 Beskydd för sitt samhällslif och för folkets fria lekamliga och andliga arbete, utan fästadt afseende på något annat än den egna nationalförmögenhetens förkofran och den allmänna bildningens tillvext:

Beskydd för familjens frihet och dess rätt att, så godt den förstår, vårda om barnens och ungdomens undervisning och uppfostran, så att icke heller i de offentliga läroanstalternas ordnande denna rätt må förtryckas genom politiska, för Finland fremmande syften.

40 Sannt är, att ingen mensklig inrättning beskyddas genom att oförändrad bestå, utan genom att lefva och utvecklas. Men tankarne, huru och i hvilken riktning detta skall ske, kunna vara mångahanda de och mera eller mindre allmänt delade. Det är derföre icke härpå vigten ligger.

Huru mången gång har icke ett afslag från den nu så sorgligt hädangångne, så djupt saknade Kejsarens och Storfurstens sida till landets representations beslut eller uttalade önskingar väckt en missstämning för ögonblicket i vidare eller trängre kretsar! Men hvem minnes väl den sorgedag, i dag är, något af allt detta? Finlands folk har nu minne endast och allenast för de högtidsstunder, då Regent och Folk varit förenade i gemensamt arbete för Finlands väl.

50 Den konstitutionela ordningen för det med sig, att landtdagen i full frihet antager eller till innehållet förändrar eller afböjer en regeringsproposition. Kejsaren och Storfursten är i sin goda rätt, då han utöfvar samma frihet i förhållande till landtdagen. Men hvad som för stunden begäres, är endast visshet, att denna ömsesidiga rätt och frihet och allt, hvad dermed sammanhänger, äfven för framtiden skall ega bestånd, och att endast och allenast Finlands, vårt älskade fosterlands sanna väl skall elda dess utöfvande. Denna stundens oro. Detta stundens hopp.